Теорія та історія держави і права

УДК 34:[336.74:004](4+73)

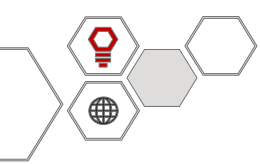
DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20427881>**Правовий статус криптовалюти у різних юрисдикціях: порівняння
англо-американського та європейського підходів****Мацко Володимир Володимирович,**

Адвокат

<https://orcid.org/0009-0001-9609-5467>**Прийнято: 17.05.2026 | Опубліковано: 28.05.2026**

Анотація. У статті здійснено порівняльно-правовий аналіз правового статусу криптовалюти у різних юрисдикціях із фокусом на англо-американський та європейський підходи. **Метою дослідження** є комплексний порівняльно-правовий аналіз правового статусу криптовалюти в різних юрисдикціях, зокрема в межах англо-американської та європейської правових систем, а також визначення особливостей їх нормативного регулювання та цивільно-правової природи криптоактивів.

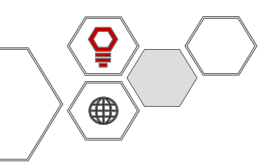
Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, що забезпечують комплексний аналіз правового статусу криптовалюти у різних юрисдикціях та дозволяють здійснити порівняння англо-американського й європейського підходів до регулювання криптоактивів. Основним у дослідженні є *порівняльно-правовий метод*, застосований для зіставлення моделей правового регулювання криптовалюти у США, Великобританії та Європейському Союзі; *формально-юридичний метод*, використаний для

аналізу змісту нормативно-правових актів, що регулюють обіг криптовалюти; *метод правового аналізу та тлумачення норм права*, який дав змогу визначити юридичну природу криптовалюти, її місце у системі об'єктів цивільних прав та особливості застосування традиційних правових інститутів до цифрових активів; *метод аналізу судової практики*, використаний для дослідження прецедентних рішень судів, що формують правову доктрину у сфері криптоактивів; *системно-структурний метод*, застосований для розгляду правового регулювання криптовалюти як цілісної системи, що охоплює норми цивільного, фінансового та технологічного права; а також *метод узагальнення та наукової абстракції*, який дозволив сформулювати загальні висновки щодо тенденцій розвитку правового регулювання криптовалюти у різних юрисдикціях та визначити ключові моделі правового статусу криптоактивів.

Результати. Розглянуто цивільно-правову природу криптоактивів, їхнє місце у системі майнових прав та особливості регулювання обігу цифрових валют у США, Великобританії та ЄС. Проаналізовано роль законодавства, діяльності фінансових регуляторів і судової практики у формуванні правового режиму криптовалют в США, а також нормативні інструменти ЄС і британського права для інтеграції криптоактивів у цивільно-правові інститути. Результати дослідження дозволяють оцінити переваги та недоліки різних моделей, а також окреслити можливі напрямки поступового удосконалення національного законодавства щодо обігу криптовалюти.

Висновки. Англо-американська модель тяжіє до гнучкого функціонального регулювання через адаптацію існуючих правових інститутів, тоді як європейська система орієнтована на створення спеціальної кодифікованої нормативної бази для криптоактивів. Обидва підходи мають власні переваги: перший забезпечує швидку адаптацію до технологічних змін, а другий - вищий рівень правової визначеності та системності

регулювання. У сукупності ці моделі формують основу для подальшого розвитку міжнародної практики правового регулювання криптовалюти та можуть слугувати орієнтиром для формування національних підходів до визначення правового статусу криптоактивів.

Ключові слова: криптовалюта, криптоактиви, стейблкоїни, правовий статус криптовалюти, англо-американський підхід, європейський підхід, цифрові активи.

The Legal Status of Cryptocurrency in Different Jurisdictions: A Comparison of the Anglo-American and European Approaches

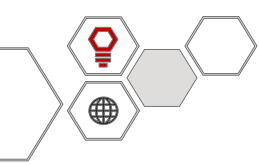
Volodymyr Matsko,

Lawyer

<https://orcid.org/0009-0001-9609-5467>

Abstract. This article presents a comparative legal analysis of the legal status of cryptocurrency in different jurisdictions, focusing on the Anglo-American and European approaches. The aim of the study is to conduct a comprehensive comparative legal analysis of the legal status of cryptocurrency in various jurisdictions, particularly within the Anglo-American and European legal systems, as well as to identify the specific features of their regulatory framework and the civil law nature of crypto-assets.

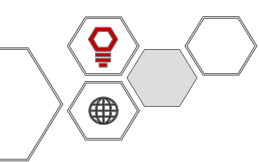
The methodological basis of the study consists of a combination of general scientific and specialised legal methods of inquiry, which ensure a comprehensive analysis of the legal status of cryptocurrency in various jurisdictions and enable a comparison of the Anglo-American and European approaches to the regulation of crypto-assets. The main methods used in the study are the comparative legal method, applied to compare models of legal regulation of cryptocurrency in the

US, the UK and the European Union; the formal legal method, used to analyse the content of regulatory acts governing the circulation of cryptocurrency; the method of legal analysis and interpretation of legal norms, which made it possible to determine the legal nature of cryptocurrency, its place within the system of civil law objects, and the specific features of applying traditional legal institutions to digital assets; the method of analysing judicial practice, used to examine precedent-setting court decisions that shape legal doctrine in the field of crypto-assets; the systemic-structural method, applied to consider the legal regulation of cryptocurrency as a coherent system encompassing the norms of civil, financial and technology law; as well as the method of generalisation and scientific abstraction, which enabled the formulation of general conclusions regarding trends in the development of cryptocurrency regulation across different jurisdictions and the identification of key models of the legal status of crypto-assets.

Results. The civil law nature of crypto-assets, their place within the system of property rights, and the specific features of the regulation of digital currency circulation in the US, the UK and the EU are examined. The role of legislation, the activities of financial regulators and judicial practice in shaping the legal regime for cryptocurrencies in the US is analysed, as well as the regulatory instruments of EU and UK law for integrating crypto-assets into civil law institutions. The results of the study allow for an assessment of the advantages and disadvantages of various models, as well as the identification of possible directions for the gradual improvement of national legislation regarding the circulation of cryptocurrencies.

Conclusions. The Anglo-American model tends towards flexible functional regulation through the adaptation of existing legal institutions, whereas the European system is geared towards creating a specialised codified regulatory framework for crypto-assets. Both approaches have their own advantages: the first ensures rapid adaptation to technological changes, whilst the second provides a higher level of legal certainty and systematic regulation. Taken together, these

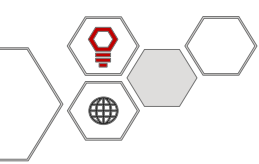

models form the basis for the further development of international practice in the legal regulation of cryptocurrency and can serve as a guide for shaping national approaches to determining the legal status of crypto-assets.

Keywords: cryptocurrency, crypto-assets, stablecoins, legal status of cryptocurrency, Anglo-American approach, European approach, digital assets.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток цифрових фінансових технологій та поширення криптовалют суттєво трансформують сучасні економічні відносини, зумовлюючи необхідність формування ефективних механізмів їх правового регулювання. Кriptoактиви дедалі активніше використовуються у фінансових операціях, інвестиційній діяльності та міжнародному економічному обороті, що породжує нові виклики для правових систем різних держав. У зв'язку з цим особливого значення набуває визначення правового статусу криптовалюти, її місця у системі об'єктів цивільних прав та формування належних механізмів захисту прав учасників цифрового ринку.

Актуальність теми зумовлена відсутністю єдиного міжнародного підходу до визначення правової природи криптовалюти та моделей її нормативного регулювання. Різні юрисдикції формують власні підходи до інтеграції криптоактивів у правову систему, що проявляється у відмінностях між англо-американською моделлю, яка базується на еволюційному та функціональному регулюванні, та європейським підходом, орієнтованим на створення комплексної нормативної бази. Порівняльний аналіз цих моделей дозволяє виявити ключові тенденції розвитку правового регулювання криптовалют, оцінити їх переваги та недоліки, а також визначити можливі напрями удосконалення національного законодавства у сфері обігу криптоактивів.

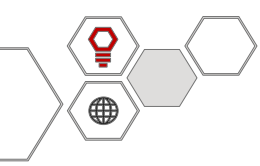
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового статусу криптовалюти та особливостей її правового регулювання активно досліджуються у сучасній правовій науці. У зарубіжних дослідженнях значну увагу цій проблематиці приділяють такі науковці, як Ch. Brummer, D. Zetsche, R. Buckley, D. Arner, A. Walch, P. Filippi та A. Wright, які аналізують правову природу криптоактивів, механізми їх фінансового регулювання та вплив фінансових технологій на правові системи.

Окремі аспекти цивільно-правового статусу цифрових активів та їх інтеграції у систему майнових прав досліджували S. Green, D. Fox, J. Benjamin та L. Edwards. У вітчизняній юридичній науці питання правового регулювання криптоактивів розглядали О. Бакалінська, О. Гончаренко, А. Довгерт, В. Іванюк, О. Кохановська, В. Устименко, А. Цимбалюк та низка інших науковців.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас комплексний порівняльний аналіз англо-американського та європейського підходів до визначення правового статусу криптовалюти потребує подальшого наукового дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є комплексний порівняльно-правовий аналіз правового статусу криптовалюти в різних юрисдикціях, зокрема в межах англо-американської та європейської правових систем, а також визначення особливостей їх нормативного регулювання та цивільно-правової природи криптоактивів.

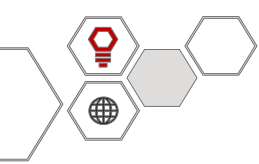
Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання** дослідження: проаналізувати підходи до визначення правової природи та правового статусу криптовалюти у сучасних правових системах; дослідити особливості регулювання обігу криптовалюти в американській правовій системі та роль законодавства, діяльності фінансових регуляторів і судової практики у формуванні її правового режиму; охарактеризувати британську

модель правового визнання криптовалюти як об'єкта майнових прав; проаналізувати нормативні засади регулювання криптоактивів у Європейському Союзі; здійснити порівняльний аналіз англо-американського та європейського підходів до визначення правового статусу криптовалюти та сформулювати загальні висновки за результатами дослідження.

Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, що забезпечують комплексний аналіз правового статусу криптовалюти у різних юрисдикціях та дозволяють здійснити порівняння англо-американського й європейського підходів до регулювання криптоактивів. Основним у дослідженні є *порівняльно-правовий метод*, застосований для зіставлення моделей правового регулювання криптовалюти у США, Великобританії та Європейському Союзі; *формально-юридичний метод*, використаний для аналізу змісту нормативно-правових актів, що регулюють обіг криптовалюти; *метод правового аналізу та тлумачення норм права*, який дав змогу визначити юридичну природу криптовалюти, її місце у системі об'єктів цивільних прав та особливості застосування традиційних правових інститутів до цифрових активів; *метод аналізу судової практики*, використаний для дослідження прецедентних рішень судів, що формують правову доктрину у сфері криптоактивів; *системно-структурний метод*, застосований для розгляду правового регулювання криптовалюти як цілісної системи, що охоплює норми цивільного, фінансового та технологічного права; а також *метод узагальнення та наукової абстракції*, який дозволив сформулювати загальні висновки щодо тенденцій розвитку правового регулювання криптовалюти у різних юрисдикціях та визначити ключові моделі правового статусу криптоактивів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Правове регулювання обігу криптовалюти перебуває на перетині цивільного, фінансового та

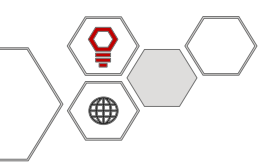
технологічного права, що зумовлює необхідність комплексного аналізу практик різних юрисдикцій. Розвиток цифрових фінансових технологій і активне використання криптоактивів у господарському обороті актуалізують питання визначення їх правової природи та формування ефективних механізмів правового регулювання.

Особливий інтерес становлять англо-американський та європейський підходи, які демонструють різні моделі визначення правового статусу криптовалюти, захисту прав учасників цифрового ринку та цивільно-правової відповідальності. Порівняльний аналіз цих підходів дозволяє виявити ключові тенденції розвитку регулювання криптоактивів.

В англо-американській правовій системі регулювання криптовалюти має еволюційний і фрагментарний характер та формується через поєднання законодавства, актів фінансових регуляторів і судової практики, що забезпечує поступову інтеграцію криптоактивів у вже існуючі правові конструкції. Особливо показовою у цьому контексті є практика *Сполучених Штатів Америки*.

У США цивільно-правове регулювання обігу криптовалюти характеризується децентралізованістю нормативної основи, відсутністю єдиного кодифікованого акту та домінуванням функціонального підходу до кваліфікації криптоактивів [1, р. 105-106]. На відміну від континентальних правових систем, де прагнуть виокремити криптоактив як самостійний об'єкт цивільних прав, американська правова традиція інтегрує його у вже наявні майнові та зобов'язальні інститути через механізми тлумачення та судової практики. У результаті правовий статус криптовалюти визначається передусім її економічною функцією та характером відповідних правовідносин.

Базову нормативну основу регулювання становлять положення федерального законодавства про цінні папери та товарні деривативи

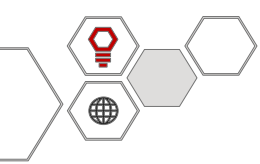

(фінансові інструменти, вартість яких залежить від ціни базового товару), зокрема Закон про цінні папери 1933 р. [2], Закон про фондові біржі 1934 р. [3] та Закон про товарні біржі 1936 р. [4]. Відповідно до § 2(a)(1) Закону про цінні папери 1933 р. [2] і § 3(a)(10) Закону про фондові біржі 1934 р. [3], до цінних паперів можуть належати інвестиційні контракти, що створює підстави для віднесення криптоактивів до цієї категорії. Водночас § 1a(9) Закону про товарні біржі 1936 р. [4] широко визначає поняття товару, що також дозволяє кваліфікувати криптовалюту як товар [5, р. 40].

Важливе значення має критерій, сформульований Верховним судом США у справі *SEC v. W.J. Howey Co.*, 328 U.S. 293 (1946) [6], згідно з яким інвестиційний контракт існує за наявності інвестування коштів, спільного підприємства, очікування прибутку та залежності цього прибутку від зусиль інших осіб. Цей критерій використовується для визначення, чи належать криптоактиви до цінних паперів, що зумовлює застосування вимог реєстрації відповідно до Закону про цінні папери 1933 р. [2] та можливість подання цивільних позовів інвесторами у разі їх порушення.

Відтак, у правовій системі США відсутнє єдине нормативне визначення криптовалюти як самостійного об'єкта цивільних прав. [7, р. 87] Її правовий статус визначається функціонально - через віднесення до категорії цінних паперів або товарів, залежно від економічної сутності цифрового активу та характеру правовідносин, у межах яких він використовується. Такий підхід забезпечує гнучкість регулювання, хоча й зумовлює певну правову невизначеність.

Важливу роль у формуванні цивільно-правової практики відіграють федеральні регулятори – Комісія США з цінних паперів (U.S. Securities and Exchange Commission – SEC) [8] та Комісія США з торгівлі товарними ф'ючерсами (U.S. Commodity Futures Trading Commission – CFTC) [9].

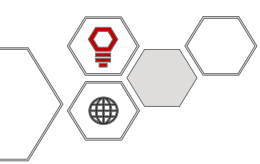

SEC контролює дотримання законодавства у сфері ринку цінних паперів і застосовує положення Закону про цінні папери 1933 р. [2] та Закону про фондові біржі 1934 р. [3] до первинного розміщення криптоактивів, розглядаючи окремі з них як пропозицію незареєстрованих цінних паперів. Водночас CFTC здійснює нагляд за похідними фінансовими інструментами та протидіє шахрайству відповідно до § 6(c)(1) Закону про товарні біржі 1936 р. [4]

Судова практика у США підтверджує диференційований підхід до кваліфікації криптоактивів. Зокрема, у справі SEC v. Telegram Group Inc. (S.D.N.Y., 2020) [10] криптоактиви «Grams» були визнані інвестиційними контрактами і віднесені до цінних паперів, тоді як у справі SEC v. Ripple Labs Inc. (S.D.N.Y., 2024) [11] суд розмежував первинні інституційні продажі та вторинний обіг криптовалюти «XRP», зазначивши, що не всі операції з криптоактивами підпадають під дію законів про цінні папери. Це свідчить про необхідність аналізу економічної сутності та умов кожної транзакції для визначення правового режиму криптоактиву.

Такі прецеденти формують практичні орієнтири для укладення договорів та використання криптоактивів у цивільному обороті. Якщо криптоактив визнається цінним папером, до нього застосовуються вимоги щодо реєстрації, розкриття інформації та відповідальності емітента. Натомість у разі його кваліфікації як товару діє режим регулювання деривативів і протидії ринковим маніпуляціям. У результаті правова кваліфікація криптоактиву безпосередньо визначає обсяг прав та відповідальності сторін відповідних правовідносин.

Важливу роль у регулюванні обігу криптовалюти у США відіграє Фінансовий департамент боротьби з фінансовими злочинами США (Financial Crimes Enforcement Network – FinCEN) [12] - підрозділ Міністерства фінансів США, що здійснює фінансову розвідку та координує політику у сфері

протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму. Його повноваження ґрунтуються на Законі про банківську таємницю 1970 р. [13], який зобов'язує фінансові установи проводити ідентифікацію клієнтів, зберігати інформацію про транзакції та повідомляти про підозрілі операції.

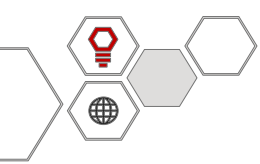
У сфері криптоактивів FinCEN застосовує функціональний підхід: суб'єкти, що здійснюють обмін або передачу криптовалюти, можуть визнаватися операторами грошових переказів і належати до підприємств грошових послуг (Money Services Businesses – MSB). Це зобов'язує криптовалютні біржі та платіжні сервіси реєструватися у FinCEN і впроваджувати програми фінансового моніторингу. [14]

Подальші роз'яснення FinCEN щодо операцій із конвертованою віртуальною валютою (Convertible Virtual Currency – CVC) уточнили правовий статус учасників криптовалютної системи та підтвердили, що вирішальним є характер діяльності суб'єкта, а не форма цифрового активу. [15]

У 2023 р. FinCEN ініціював правила щодо операцій змішування Convertible Virtual Currency Mixing (CVC mixing) - технології, що передбачає анонімізацію криптовалютних транзакцій шляхом їх змішування та пов'язана з підвищеним ризиком відмивання коштів. Запропоновано запровадити обов'язкову фіксацію та звітність щодо таких транзакцій, особливо у випадках їх транскордонного характеру. [16; 17, с. 394; 18, с. 279]

У результаті діяльність FinCEN забезпечує інтеграцію криптовалютного ринку у систему фінансового нагляду США, встановлюючи вимоги фінансового моніторингу, що впливають на договірні відносини між криптоплатформами та їх клієнтами і водночас не виключають цивільно-правовий обіг криптоактивів.

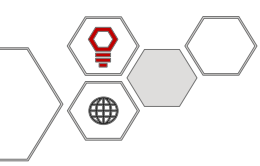
Окремої уваги потребують законодавчі ініціативи щодо створення федеральної рамки для стейблкоїнів - криптовалюти, прив'язаної до

стабільного активу (найчастіше долара США) у співвідношенні 1:1, що забезпечує стабільність вартості та швидкі розрахунки. У зв'язку з цим у Конгресі США активно обговорювались проекти Закону про фінансові інновації та технології для 21-го століття 2023 р. (Financial Innovation and Technology for the 21st Century Act - FIT21) [19; 20, с. 120-121] та Закону про керівництво та впровадження національних інновацій для стейблкоїнів США 2025 р. (Guiding and Establishing National Innovation for U.S. Stablecoins Act - GENIUS Act, S.1582, 2025) [21]. Ці законопроекти передбачають чітке розмежування юрисдикції між SEC і CFTC, вимоги до ліцензування емітентів, прозорості та звітності перед регуляторами. GENIUS Act [21] встановлює цивільно-правові наслідки порушень, включно з правом на відшкодування збитків відповідно до § 771(a)(1)-(2) Закону про цінні папери 1933 р. [2], а законопроект FIT21 [19] відносить децентралізовані криптоактиви до юрисдикції CFTC як товари відповідно до § 6(c)(1) Закону про товарні біржі 1936 р. [4], залишаючи під контролем SEC криптоактиви з ознаками інвестиційних контрактів.

Станом на початок 2026 р. жодна ініціатива не створила єдиного кодифікованого режиму, тож регулювання стейблкоїнів залишається секторальним та функціонально орієнтованим. З цивільно-правової точки зору стейблкоїни поєднують функцію засобу платежу та зобов'язання емітента щодо викупу, тож їхній правовий режим визначається нормами фінансового регулювання (SEC, CFTC, FinCEN) і принципами договірної права [22, р. 343], включно з питаннями відповідальності, виконання зобов'язань, захисту користувачів і відшкодування збитків, що забезпечує баланс інновацій та цивільно-правової визначеності.

Таким чином, американська модель регулювання криптовалюти у цивільно-правовому аспекті має еволюційний та прецедентний характер. Вона не створює окремої категорії цифрового майна, а інтегрує криптоактиви

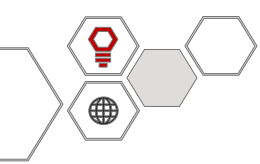

в існуючі інститути майнового та зобов'язального права, забезпечуючи гнучкість і адаптацію до технологічних інновацій, але водночас підвищує правову невизначеність. Правовий статус криптовалюти формується через взаємодію законодавства, адміністративного тлумачення та судового прецеденту, що визначає особливості договірних, майнових і відповідальницьких відносин.

Аналіз британської моделі унормування обігу криптовалюти доповнює розуміння англо-американського підходу до регулювання криптоактивів. На відміну від США, де правовий статус криптовалюти здебільшого визначається через її функціональну належність до категорії цінних паперів або товарів, у *Великобританії* формується підхід до визнання криптоактивів як окремої правової категорії в межах речового та зобов'язального права.

У британській моделі ключовим кроком стало ухвалення у 2025 р. Закону про власність (криптоактиви тощо) [23], яким криптовалюти визнаються об'єктами особистої власності. Закон закріплює можливість включення активів, що не вписуються у класичні категорії поділ майна на речі у володінні або майнові вимоги, створюючи «третю» категорію майнових прав. Концепція спирається на рекомендації Law Commission [24], яка ще у 2023 р. пропонувала законодавче підтвердження існування нової категорії майна для цифрових активів, здатних бути під контролем суб'єкта, відчужуваними та економічно цінними.

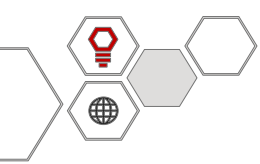
Закон закріпив положення, що відображали попередню судову практику щодо криптоактивів і невзаємозамінних токенів (NFT), надаючи їм правовий захист, забезпечуючи передбачуваність володіння, передачі, обтяження та спадкування. Це має безпосередні цивільно-правові наслідки: криптоактиви можуть входити до складу спадщини, бути предметом заповіту, дарування або довірчої власності.

Важливим є вплив Закону про власність (криптоактиви тощо) 2025 р. [23] на інститут довірчої власності та фідучіарні обов'язки, за якими фідучіар має діяти добросовісно та виключно в інтересах бенефіарів. Визнання криптоактивів об'єктами майна дозволяє включати їх у трасти та поширювати стандарти фідучіарної відповідальності, зокрема щодо збереження приватних ключів, оцінки ризиків і документування управлінських рішень. Закон інтегрує криптоактиви у систему фідучіарних обов'язків, залишаючи технічні деталі професійним стандартам і судовій практиці. Крім того, закон зміцнює права інвесторів і споживачів, полегшуючи витребування незаконно відчужених токенів, деліктні позови та забезпечувальні заходи, хоча транснаціональна природа криптоактивів може породжувати колізійні питання. [25]

Отже, Закон про власність (криптоактиви тощо) 2025 р. [23] не лише визнає криптовалюту та інші цифрові активи об'єктами особистої власності, а й створює у британській правовій системі нову концептуальну рамку їх цивільно-правового існування, поєднуючи гнучкість загального права з нормативною визначеністю та закладаючи основу для інтеграції криптоактивів у традиційні інститути власності, спадкування, довірчого управління та відповідальності.

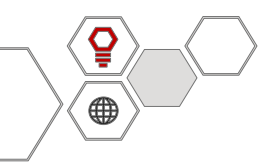
До прийняття Закону про власність (криптоактиви тощо) 2025 р. [23] британські суди вже заклали підґрунтя для цивільно-правового визнання криптоактивів. У справі *AA v Persons Unknown* 2020 [26] Високий суд Англії та Уельсу визнав «біткоїни» майном, застосувавши механізми речового захисту, зокрема тимчасову судову заборону щодо майна та наказу про розкриття інформації. Аналогічно у справі *Ion Science Ltd v Persons Unknown* 2020 [27] суд підтвердив можливість трасування криптоактивів (відстеження руху криптовалютних транзакцій) і видачі забезпечувальних заходів навіть у разі транскордонних транзакцій.

Ці судові рішення показали, що традиційні процесуальні інструменти ефективні для захисту криптовалют, створюючи концептуальний ґрунт для кодифікації. Прийняття Закону про власність (криптоактиви тощо) 2025 р. [23] надало цій практиці законодавче підтвердження, закріпивши можливість включення криптоактивів до договорів купівлі-продажу, застави, довірчого управління, спадщини, а також забезпечення прав кредиторів і застосування віндикаційних та деліктних позовів. Британський підхід інтегрує криптовалюту у систему майнових прав без необхідності її функціональної перекваліфікації залежно від економічної ролі активу.

Британська модель поєднує еволюційні механізми загального права із розвитком спеціального фінансового регулювання криптоактивів. У цьому контексті ключову роль у нагляді відіграє Управління з фінансового контролю (Financial Conduct Authority - FCA) [28], яка реєструє та ліцензує учасників ринку, встановлює вимоги фінансового моніторингу, протидії відмиванню доходів і фінансуванню тероризму, а також контролює діяльність криптоплатформ, бірж та постачальників послуг через перевірки, припис і санкції, забезпечуючи прозорість ринку та захист прав споживачів. [29, с. 45]

Нормативною основою фінансового регулювання криптоактивів у Великобританії є також Закон про регулювання фінансових послуг та ринків 2000 р. (Financial Services and Markets Act - FSMA) [30], який упродовж останніх років поступово розширює своє застосування на операції з криптовалютами. У 2023–2025 рр. урядом розширено регуляторний периметр на випуск стейблкоїнів, адміністрування криптобірж, обмін та кастодіальне зберігання криптоактивів, застосовуючи вимоги до капіталізації, резервів, управління ризиками та KYC/AML [31] (перевірка користувачів і контроль транзакцій для запобігання злочинам). Цивільно-правові відносини між

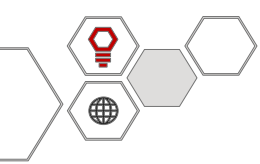

учасниками цифрового ринку регулюються принципами договірної права, включно з офертою, акцептом, зустрічним задоволенням та наміром створити юридичні зобов'язання. Відповідальність операторів за втрату ключів або порушення умов договору кваліфікується як порушення договору або фідучіарного обов'язку і доповнюється регуляторними санкціями з боку FCA. [28]

Інститут довірчої власності відокремлює активи користувачів від платформи, підвищуючи безпеку і забезпечуючи відповідність вимогам FCA [28] щодо зберігання та управління криптовалютами. [32, с. 231] Судові інструменти, такі як накази про заморожування активів та заборони для захисту конкретних коштів, доповнюють цивільні та регуляторні механізми, забезпечуючи оперативний захист і можливість транскордонного трасування криптоактивів. Стейблкоїни визнаються майновим правом з елементом зобов'язання емітента підтримувати їхню вартість, поєднуючи договірне право, фінансове регулювання та захист прав споживачів.

З огляду на викладене, слід зауважити, що британська модель інтегрує криптоактиви, стейблкоїни та NFT у традиційні категорії власності, фідучіарного управління та спадкування, поєднуючи цивільно-правові, фідучіарні та регуляторні механізми для захисту інвесторів, стабільності та прозорості ринку. На відміну від США, де правовий статус криптовалют визначається функціонально як цінні папери або товар, у Великобританії сформована окрема доктрина цифрового майна, підтверджена судовою практикою та спеціальним законодавчим актом, що створює більш системну та передбачувану правову рамку, проміжну між фрагментарним підходом США та кодифікованою системою *Європейського Союзу*.

Європейська практика унормування обігу криптовалюти базується на чітких нормах для емітентів, постачальників послуг і користувачів, забезпечуючи безпеку, прозорість і цивільно-правову відповідальність.

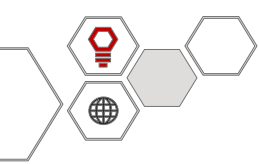

Основним інструментом є Регламент (ЄС) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA) [33], який класифікує криптоактиви на три основні категорії: криптоактиви з платіжним призначенням, що виконують функцію розрахункових засобів; криптоактиви з інвестиційним або забезпеченим активами призначенням (стейблкоїни), прив'язані до вартості реальних активів; та криптоактиви спільного використання, що забезпечують доступ до послуг або функцій криптоплатформи. Водночас Регламент встановлює цивільну відповідальність емітентів і постачальників послуг.

MiCA передбачає обов'язкове ліцензування, реєстрацію та нагляд за емітентами й постачальниками, публікацію інформаційних документів із описом прав власників, механізмів управління ризиками та резервного забезпечення. Стейблкоїни підлягають додатковим вимогам щодо резервування у національній валюті або високоякісних активах для стабільності вартості.

Регламент також визначає вимоги до постачальників послуг (біржі, кастодіальні сервіси, провайдери обміну): безпечне зберігання криптоактивів клієнтів, окремий облік коштів, дотримання процедур KYC/AML [31; 34, р. 425-429], моніторинг транзакцій і звітність перед регуляторами, що підвищує прозорість і довіру до ринку. [35, с. 49-51]

Водночас сучасна система регулювання криптоактивів у ЄС сформувалася на базі попередніх нормативних актів, що регулювали електронні гроші та платіжні послуги. [36, с. 11] Директива Європейського Парламенту та Ради 2009/110/ЄС про започаткування, ведення та пруденційний нагляд за діяльністю установ електронних грошей [37] встановила правові засади для установ електронних грошей, їх ліцензування, пруденційний нагляд, управління ризиками та захист коштів клієнтів. Принцип «європейського паспорта» дозволив постачальникам послуг діяти в усіх державах-членах ЄС після ліцензії в одній з них. Ці норми стали

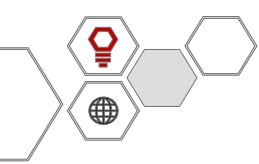

основою для регулювання криптоактивів, включно зі стейблкоїнами, захистом коштів клієнтів і вимогами до резервного забезпечення та безпечного зберігання криптоактивів у MiCA. [5]

Європейська модель унормування обігу криптовалюти поєднує чіткі цивільно-правові норми та фінансові правила. Вона визначає правовий статус криптоактивів, регулює їх купівлю-продаж, заставу, довірче управління та вирішення спорів, інтегруючи обіг у ширшу систему фінансового права з KYC/AML і захистом прав споживачів. Європейська модель забезпечує баланс між розвитком ринку та стабільністю фінансової системи через ліцензування, резервне забезпечення стейблкоїнів та цивільну відповідальність емітентів. Вона базується на Регламенті (ЄС) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA) [33] та Директиві Європейського Парламенту та Ради 2009/110/ЄС про започаткування, ведення та пруденційний нагляд за діяльністю установ електронних грошей [37], створюючи передбачувану, прозору та системну правову рамку для ринку криптовалют у ЄС і слугує орієнтиром для глобальної гармонізації.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що правове регулювання обігу криптовалюти у різних юрисдикціях формується під впливом національних правових традицій, інституційної структури фінансового нагляду та підходів до інтеграції цифрових технологій у правову систему. Порівняльний аналіз англо-американського та європейського підходів засвідчує існування різних моделей визначення правового статусу криптоактивів і механізмів їх цивільно-правового регулювання.

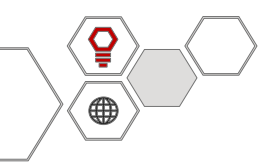
Англо-американський підхід характеризується еволюційністю та функціональністю. У США правовий статус криптовалюти формується переважно через судову практику, адміністративне тлумачення та застосування існуючих норм фінансового законодавства. Криптоактиви не визнаються окремим об'єктом цивільних прав, а кваліфікуються залежно від

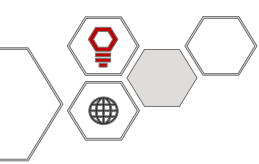
їх економічної функції як цінні папери або товари, що забезпечує гнучкість правового регулювання, але водночас зумовлює певну правову невизначеність. Британська модель, зберігаючи еволюційні механізми загального права, демонструє тенденцію до системнішого підходу, оскільки визнає криптоактиви об'єктами майна та інтегрує їх у традиційні інститути власності, довірчого управління, спадкування та договірному права.

Натомість європейський підхід відзначається більшою нормативною визначеністю та кодифікованістю. Регламент (ЄС) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA) [33] формує комплексну правову рамку для регулювання обігу криптовалюти, встановлюючи класифікацію криптоактивів, вимоги до емітентів і постачальників послуг, механізми фінансового нагляду, а також цивільно-правову відповідальність учасників ринку. Така модель спрямована на забезпечення прозорості ринку, захист прав споживачів та фінансову стабільність, водночас створюючи передбачувані умови для розвитку цифрових фінансових технологій.

Висновки. Отже, порівняльний аналіз свідчить, що англо-американська модель тяжіє до гнучкого функціонального регулювання через адаптацію існуючих правових інститутів, тоді як європейська система орієнтована на створення спеціальної кодифікованої нормативної бази для криптоактивів. Обидва підходи мають власні переваги: перший забезпечує швидку адаптацію до технологічних змін, а другий - вищий рівень правової визначеності та системності регулювання. У сукупності ці моделі формують основу для подальшого розвитку міжнародної практики правового регулювання криптовалюти та можуть слугувати орієнтиром для формування національних підходів до визначення правового статусу криптоактивів.

Список використаних джерел:

1. Poynton A. U.S. Cryptocurrency Regulation: A Slowly Evolving State of Affairs. *Notre Dame Journal on Emerging Tech.* 2023. Vol. 4, iss. 1. 122 p. URL: <https://scholarship.law.nd.edu/ndlsjet/vol4/iss1/3/> (дата звернення: 04.03.2026).
2. Securities Act of 1933 / GovInfo. URL: <https://www.govinfo.gov/pdf/COMPS-1884> (дата звернення: 03.03.2026).
3. Securities Exchange Act of 1934 / GovInfo. URL: <https://www.govinfo.gov/pdf/COMPS-1885> (дата звернення: 03.03.2026).
4. Commodity Exchange Act of 1936 / GovInfo. URL: <https://www.govinfo.gov/pdf/COMPS-10309> (дата звернення: 03.03.2026).
5. Benson V., Adamyk B., Chinnaswamy A., Adamyk O. Harmonising cryptocurrency regulation in Europe: opportunities for preventing illicit transactions. *European Journal of Law and Economics.* 2024. Vol. 57. Pp. 37–61. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10657-024-09797-w>.
6. SEC v. W.J. Howey Co., 328 U.S. 293: decision of the US Supreme Court of May 27, 1946 / Justia U.S. Supreme Court Center. URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/328/293/> (дата звернення: 03.03.2026).
7. Gediminas L. Comparison of the European Union's Markets in Crypto-Assets Regulation and the United States' Enforcement-Based Approach to Crypto-Asset Regulation. *Teisė.* 2025. Vol. 134 (May). Pp. 81–96. DOI: <https://doi.org/10.15388/Teise.2025.134.6>.
8. U.S. Securities and Exchange Commission / SEC. URL: <https://www.sec.gov/> (дата звернення: 03.03.2026).
9. Commodity Futures Trading Commission / CFTC. URL: <https://www.cftc.gov/> (дата звернення: 03.03.2026).
10. Securities and Exchange Commission v. Telegram Group Inc. et al, No. 1:2019cv09439 - Document 227 (S.D.N.Y. 2020) / Justia U.S. Law. URL: <https://www.justia.com/cases/federal/district-courts/new-york/sd-ny/2019/19-cv-09439-227-1.html>

<https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/new-york/nysdce/1:2019cv09439/524448/227/> (дата звернення: 03.03.2026).

11. Securities and Exchange Commission v. Ripple Labs Inc. et al., No. 1:2020cv10832 - Document 973 (S.D.N.Y. 2024) / Justia U.S. Law. URL: <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/new-york/nysdce/1:2020cv10832/551082/973/> (дата звернення: 03.03.2026).

12. About FinCEN / Financial Crimes Enforcement Network. URL: <https://www.fincen.gov/about-fincen> (дата звернення: 08.03.2026).

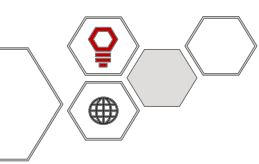
13. Bank Secrecy Act of 1970 / Financial Crimes Enforcement Network. URL: <https://www.fincen.gov/resources/statutes-and-regulations/bank-secrecy-act> (дата звернення: 08.03.2026).

14. Prepared remarks of Jennifer Shasky Calvery, director, financial crimes enforcement network / Financial Crimes Enforcement Network. URL: <https://www.fincen.gov/news/speeches/prepared-remarks-jennifer-shasky-calvery-director-financial-crimes-enforcement> (дата звернення: 08.03.2026).

15. FinCEN Advisory FIN-2019-A003 / Financial Crimes Enforcement Network. URL: <https://www.fincen.gov/resources/advisories/fincen-advisory-fin-2019-a003> (дата звернення: 08.03.2026).

16. FinCEN Proposes New Regulation to Enhance Transparency in Convertible Virtual Currency Mixing and Combat Terrorist Financing / Financial Crimes Enforcement Network. URL: <https://www.fincen.gov/news/news-releases/fincen-proposes-new-regulation-enhance-transparency-convertible-virtual-currency> (дата звернення: 08.03.2026).

17. Цимбалюк А. І. Моделі правового регулювання криптовалют у США: перспективи адаптації в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 4, ч. 2. С. 391–397. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.2.64>.

18. Яценко Д. С., Оксенюк К. М. Порівняльна характеристика криптовалюти як об'єкта цивільних прав в країнах романо-германської та англосаксонської системи права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 277–280. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/65>.

19. Financial Innovation and Technology for the 21st Century Act (FIT21): bill of July 20, 2023 / CONGRESS.GOV. URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/4763> (дата звернення: 03.03.2026).

20. Шкильов Д. Д., Тищенко О. І. Фінансово-правове регулювання функціонування ринку криптовалют в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2024. № 1-2 (88-89). С. 114–128. DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.1-2\(88-89\).2024.114-128](https://doi.org/10.33987/vsed.1-2(88-89).2024.114-128).

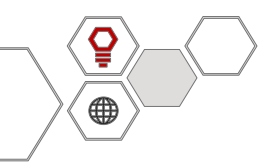
21. Guiding and Establishing National Innovation for U.S. Stablecoins Act - GENIUS Act, S.1582, 2025: bill of July 18, 2025 / CONGRESS.GOV. URL: <https://www.congress.gov/bill/119th-congress/senate-bill/1582/text> (дата звернення: 03.03.2026).

22. Lohoyda V. Legal status of cryptocurrency in USA. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 4. Pp. 341–346.

23. Property (Digital Assets etc.) Act 2025 / Legislation.gov.uk. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2025/29> (дата звернення: 03.03.2026).

24. Law Commission / GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/law-commission> (дата звернення: 03.03.2026).

25. UK brings the Property (Digital Assets etc) Act 2025 into force (January 27, 2026) / SOVEREIGN. URL: <https://www.sovereigngroup.com/news/uk-brings-the-property-digital-assets-etc-act-2025-into-force/> (дата звернення: 03.03.2026).

26. AA v Persons Unknown: decision of the Commercial Court of England and Wales of January 17, 2020 / Courts and Tribunals Judiciary. URL: [suspicious link removed] (дата звернення: 03.03.2026).

27. Ion Science Ltd v Persons Unknown: decision of the Commercial Court of England and Wales of December 21, 2020 / PRACTICAL LAW. THOMSON REUTERS. URL: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-029-9730?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-029-9730?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true) (дата звернення: 03.03.2026).

28. Financial Conduct Authority / GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/financial-conduct-authority> (дата звернення: 04.03.2026).

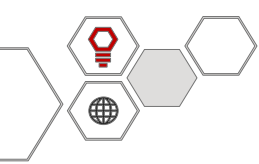
29. Хуторна М. Е., Ткаченко Ю. П. Світові моделі регулювання цифрових валют і сучасні ініціативи центральних банків. *Вісник університету банківської справи*. 2021. № 1 (40). С. 42–49.

30. Financial Services and Markets Act 2000 / Legislation.gov.uk. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/8/contents> (дата звернення: 04.03.2026).

31. Що потрібно знати про AML/КYC? / IncFine. URL: <https://incfine.com/ua/aml-and-kyc/> (дата звернення: 04.03.2026).

32. Цукан С. В. Міжнародне регулювання обороту віртуальних активів: основні положення та принципи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2024. Вип. 81, ч. 2. С. 228–233. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.35>.

33. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj/eng> (дата звернення: 03.03.2026).

34. Salami I. Challenges and approaches to regulating decentralised finance. *American Journal of International Law Unbound*. 2021. Vol. 115. Pp. 425–429. DOI: <https://doi.org/10.1017/aju.2021.66>.

35. Tsvyetkov A. Legal regulation of cryptocurrencies in Europe: Challenges of harmonisation and development prospects. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2024. Vol. 29, № 4. Pp. 47–60. DOI: <https://doi.org/10.56215/naia-herald/4.2024.47>

36. Дашко І., Череп О., Михайліченко Л. Особливості регулювання криптовалют у Європейському Союзі. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 5 (90). С. 7–14. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.05.

37. Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/110/oj/eng> (дата звернення: 05.03.2026).